
Jaarbrief van het Catharina Halkes Fonds,¹ mei 2006

Uit het bestuur

door Kune Biezeveld, voorzitter

Ook dit jaar is er weer de Jaarbrief waarin wij als bestuur aan u als onze donateurs verantwoording afleggen voor het gevoerde beleid en de genomen beslissingen.

Van onze penningmeester Peggy Bracco Gartner vindt u de financiële verantwoording elders in deze brief en via secretaris Heleen Zorgdrager wordt u inzicht geboden in de wijze waarop we het afgelopen jaar de beschikbare subsidie hebben besteed.

Een groot deel van onze aandacht ging het afgelopen jaar uiteraard ook uit naar de organisatie van de Catharina Halkeslezing, waarbij bestuurslid Mathilde van Dijk het voortouw nam. Het was verheugend daar zovelen van u te treffen. Op de website (www.halkesfonds.nl) kunt u een vrolijk palet van foto's zien waarin de verschillende onderdelen van deze middag zijn vastgelegd: de felicitaties aan ons 85-jarige erelid Catharina Halkes, de spreeksters, het panelgesprek en de geanimeerde borrel aan het eind.

We hebben het als bestuur een spannende onderneming gevonden. De keuze voor drie spreeksters met elk uitdrukkelijk een zeer persoonlijk getint verhaal - een soort geloofsbiografie - bracht op een ander spoor dan één spreekster met een inhoudelijke lezing doorgaans doet. De reacties bleven het persoonlijke niveau vasthouden, hetgeen een bepaalde intensiteit met zich meebracht.

Tijdens de ontmoeting, en ook daarna, vingen we op dat velen graag nadere theologische reflectie zouden willen betrachten op het gebied van het 'geloof van vrouwen'. Speelt het zich af voorbij theologische conceptualisering, of vraagt het juist om een nieuwe verwoording daarvan? In het laatste nummer van *Fier* (2006-3, 20v.) neemt Catharina Halkes hierin het voortouw door een appèl te doen op feministische vrouwen en theologes om deel te nemen aan het publieke debat, 'dat meer dan ooit gaat over onze cultuur en religie'.

¹ Let u op de acceptgirokaart die met deze jaarbrief wordt meegestuurd?

Ik versta dit als een stimulans om onze bezinning voort te zetten op alle podia die daar voor zijn. Als bestuur van het Catharina Halkes Fonds willen we niets liever dan dat onze subsidiëring juist daaraan een bijdrage levert. Onze PR is, onder leiding van bestuurslid Ria klein Tank voor alles daarop gericht. U, als onze donateurs, danken wij opnieuw van harte voor uw steun. We hopen op een voortgaande verbondenheid. Zou u in uw omgeving reclame voor ons willen maken? Wij zouden als bestuur heel blij zijn als ons donateursbestand gaat groeien!

Namens het bestuur,

Kune Biezeveld

Het bestuur is als volgt samengesteld:

prof dr. K.E. Biezeveld, voorzitter
mr. P. Bracco Gartner, penningmeester en vice-voorzitter
dr. H.E. Zorgdrager, secretaris en subsidiecommissie
drs. R. klein Tank, PR
dr. M. van Dijk, subsidiecommissie en organisatie lezing
drs. A. den Dikken, afgevaardigde IWFT Vrouwenennetwerk Theologie
prof. dr. C.J.M. Halkes, erelid

Onze website

Heeft u al eens op onze website gekeken? Via www.halkesfonds.nl kunt u bijvoorbeeld zien hoe we te werk gaan bij het behandelen van subsidieaanvragen. Potentiële aanvraagsters kunnen daar zien of zij voldoen aan de criteria en hoe de verdere gang van zaken zal zijn. Ook kunt u daar, zoals gezegd, de foto's bekijken van de laatst gehouden Catharina Halkeslezing. Deze foto's worden op een bepaald moment ook weer verwijderd, dus ik zou zeggen: wacht u niet te lang.

Als bestuur zijn we trots op deze zelfontworpen website en we merken dat hij naar behoren functioneert. Onlangs is er zelfs op geklikt vanuit het gebouw van de Verenigde Naties in New York. Nederlandse feministische theologie heeft blijkbaar een wijde spin-off!

Mocht u een reactie hebben of suggesties ter verbetering van de website, dan horen we dat graag.

Financiën

door Peggy Bracco Gartner

Ons eigen vermogen is in 2005 voor het eerst sinds een lange tijd gedaald: eind 2005 bedroeg ons totale eigen vermogen ruim € 360.000 ten opzichte van bijna € 363.000 per eind 2004. Deze bescheiden daling van het eigen vermogen werd veroorzaakt door twee factoren. Allereerst werd in 2005 een naheffing van de belastingdienst ontvangen voor successierecht dat ons fonds nog verschuldigd was over een aantal grote giften uit het verleden. Het ging in totaal om een bedrag van bijna € 5500. Het bestuur heeft besloten om dit bedrag voor driekwart ten laste te brengen aan het eigen vermogen en voor een kwart aan de subsidiepot. Als we deze belastingaanslagen eerder hadden ontvangen (namelijk in het jaar dat we de betreffende gift ontvingen), dan was ons eigen vermogen in dat jaar minder hard gegroeid. Ons vermogen is in het verleden daardoor ten onrechte te hard gegroeid en dit wordt nu achteraf gecorrigeerd.

Verder is besloten om alle koersverschillen per 2005 ten laste te brengen van het eigen vermogen. Zoals u weet, bestaat ons vermogen nagenoeg geheel uit beleggingen in beursgenoteerde obligatieleningen en banktegoeden. Ieder jaar moet onze accountant de obligatieleningen waarden om ze in de jaarrekening op te kunnen nemen. Dat doet hij aan de hand van de dan geldende beurskoers. Aangezien de beurskoersen per jaar nogal willen verschillen, treedt er een winst of verlies op. De laatste jaren hebben wij voornamelijk koersverlies geleden. Over 2005 bedroeg het koersverlies ruim € 4000. In het verleden brachten wij de koersverliezen ten laste van de subsidiepot, maar daardoor wordt de subsidiepot onevenredig benadeeld. Voor de goede orde: het gaat hier eigenlijk alleen maar om een boekhoudkundig verlies. Bij het opzetten van het fonds was namelijk het idee dat het werk van het fonds gefinancierd zou worden uit de opbrengsten van de beleggingen. Voor een constante opbrengst van de beleggingen is vooral een goed rentepercentage van belang en niet zozeer de beurskoers van de betreffende obligatieleningen. Deze veranderde wijze van boekhouden doet meer recht aan het oorspronkelijke idee van fondsvorming en beschermt ons ook tegen grote wisselingen in het besteedbare bedrag aan subsidies.

Goed nieuws is dat het het bestuur is gelukt in 2005 de bestuurskosten met bijna de helft te verminderen. Niet alleen zijn de vaste lasten afgenomen omdat koersverliezen niet meer als kosten worden geadministreerd, maar ook omdat onze jaarlijkse mailing voortaan wordt verzorgd door de medewerkster van het IWFT in plaats van een extern bureau. In 2005 hebben wij extra kosten gemaakt vanwege de lezing. Dankzij de extra giften van sponsors en het heffen van entreegelden voor niet-

donateurs van het fonds, zijn deze kosten gedeeltelijk ten laste gekomen van de reguliere giften.

Al met al blijft het bedrag dat wij in 2005 aan subsidies ter beschikking hadden stabiel. Begin 2005 hadden wij een bedrag van ruim € 23.500 aan subsidies te besteden. Daarvan is een bedrag van € 19.200 uitgekeerd, onder meer ten behoeve van de 0,2 aanstelling van de medewerkster van het IWFT Vrouwennetwerk Theologie. Ook in 2006 kunnen wij een dergelijk bedrag aan subsidies uitkeren. Dit alles dankzij uw trouwe steun aan ons fonds. Ik wil u hartelijk danken voor uw giften en vragen ons werk te blijven steunen. Uw steun is nog steeds hard nodig om in de toekomst subsidies te kunnen blijven verstrekken. U kunt uw gift naar ons overmaken middels bijgevoegde acceptgiro. Alvast dank voor uw vrijgevigheid. Mocht uw adres inmiddels veranderd zijn, dan kunt u een adreswijzing sturen naar ons via de gebruikelijke post, maar ook via onze website www.halkesfonds.nl.

Peggy Bracco Gartner,
penningmeester

Subsidie

Ecofeminisme in Boston

Gesteund door de Stichting Catharina Halkes Fonds heb ik vijf maanden lang de mogelijkheid gehad om aan het prestigieuze Boston College in Boston (Massachusetts) te studeren. Great Boston telt zo'n 590.000 inwoners en biedt onderdak aan maar liefst 200.000 studenten. Een echte studentenstad dus, die bij velen bekend staat als de plek waar in 1636 het eerste Amerikaanse 'college' onder de naam Harvard werd opgericht. Dankzij het Boston Theological

Institute kon ik mijn theologische kennis verdiepen aan de drie instituten: Boston College (BC), Andover Newton Theological School (ANTS) en Harvard Divinity School (HDS).

Voor Harvard begon het studiejaar met een speciale viering vanwege het feit dat vijftig jaar geleden vrouwen aan de HDS zijn toegelaten. De spreker van de dag, Ann Braude, werd ingeleid door de bekende feministische theologe Elisabeth Schüssler Fiorenza. Zo begon ik aan mijn seminar 'Feminist, Womanist, Mujerista Theological Anthropologies' gegeven door Rosemary Carbine. Mijn colleges 'Feminist Biblical Hermeneutics' van professor Carol Fontaine aan ANTS waren onderdeel van de workshops van de Womens United Nations Report Network. Vertegenwoordigers van de VN, NGO's, religieuze organisaties en universiteiten gaven hun visie op de situatie van vrouwen in religieuze context. Volgens een van de sprekers, John Taylor, is religie een "no go area" voor velen uit UN, maar belangrijk genoeg getuige wat hij aan het eind concludeerde: "For as a world, which is not safe for women, is not safe".

Mijn studie over feministische theologie en vooral over het Ecofeminisme van Ivone Gebara heb ik kunnen verdiepen in de colleges van Roberto Goizueta over 'Liberation Theology' en in het seminar van Mary Ann Hinsdale in de 'Theological Anthropology'. Mijn afstudeerproject is gericht op deze Braziliaanse ecofeministe, die voor onderdrukte vrouwen met haar krachtige theologie strijd voert.

Claudia Sarti, Nijmegen
c.e.sarti@student.ru.nl

Subsidiebeleid

Welke projecten hebben we in 2005 dankzij uw giften kunnen ondersteunen?

Allereerst konden we onze structurele bijdrage leveren aan de medewerkstersplaats van het IWFT Vrouwenennetwerk Theologie. Zo'n vast coördinatiepunt is onmisbaar voor de voortgang en inbedding van vrouwenstudies theologie aan de universiteiten en daarbuiten. Al jaren wordt dit werk – in een kleine part time functie - met grote inzet en deskundigheid gedaan door drs. Marian Papavoine. Via e-mail houdt zij de leden van het IWFT op de hoogte van lezingen, conferenties, seminars, gastcolleges, actualiteiten in de media en wat al niet meer. Zij beheert de website en verzorgt de IWFT Nieuwsbrief. Zij is ook vaak een eerste aanspreekpunt voor mensen van buiten: een gesprekskring die op zoek is naar een inleidster, een journalist die een feministisch theologe nodig heeft etc.

Nadat het Catharina Halkes Fonds aan deze eerste, structurele bekostiging heeft voldaan is er jaarlijks nog een bescheiden bedrag over. Dat wordt besteed voor ondersteuning van kleine projecten die de ontwikkeling van feministische theologie een stapje verder helpen. Aanvragen voor subsidie worden getoetst aan de doelstelling van ons fonds: het bevorderen van onderwijs en onderzoek op het gebied van feminisme en theologie. Verder hanteren we als beoordelingscriteria: haalbaarheid, uitstraling en overdraagbaarheid. We letten er in het bijzonder op of het project betekenis heeft voor een bredere groep vrouwen in Nederland. Is het bijvoorbeeld een activiteit die nieuwe doelgroepen weet aan te spreken? Komt er een toegankelijke publicatie over het onderzoek? Er worden in principe geen subsidies toegekend voor levensonderhoud en salariëring. Ook met drukkosten voor proefschriften zijn we buitengewoon terughoudend; hiervoor zijn voldoende andere fondsen beschikbaar.

Zijn er tendensen waarneembaar in de aanvragen die we binnenkrijgen? Ja, er is een duidelijke trend van meer onderzoeksstages in het buitenland, meer projecten die een interreligieuze focus hebben, en meer projecten die zich richten op het grensvlak van religie en cultuur. Die trends zeggen zeker iets over de ontwikkelingen in vrouwenstudies theologie – of kunnen we beter (ruimer) spreken van “religiewetenschappen”? Het beoordelen van de aanvragen levert in het bestuur in elk geval boeiende gedachtewisselingen op.

In het jaar 2005 ontvingen we 8 aanvragen, waarvan er 6 gehonoreerd konden worden. Het fonds heeft bijgedragen aan workshops over “Maria-verbeelding” op het jubileumcongres van het Institute for Gender Studies aan de Universiteit van Nijmegen. We hebben subsidie verstrekt aan een prachtige bronuitgave over bid- en devotieprenten in de Noordelijke Nederlanden in de 17 en 18^e eeuw, van de auteur Evelyne M.F. Verheggen. Dit boek geeft een beeldende bijdrage aan de geschiedenis van vrouwelijke spiritualiteit in Nederland. Claudia Sarti kon onderzoek doen naar de wortels en actuele stand van zaken van feministische theologie in Boston, en Brenda Bartelink beleefde een vruchtbaar stageonderzoek in Jemen.

In deze jaarbrief hebben de laatste twee jonge subsidiënten een bericht geschreven over hun project. Als donateur krijgt u zo een indruk van de mooie projecten waaraan het fonds mede namens u ondersteuning verleent.

Heleen Zorgdrager, secretaris

Vanuit het IWFT Vrouwenetwerk Theologie

Het IWFT Vrouwenetwerk Theologie heeft in 2005 vooral gewerkt aan het versterken van ons netwerk en de onderlinge samenwerking. Met de komst van Sandra Veen en Joke Westerhof-Goedvolk is het bestuur weer op volle sterkte en ook de relatie met de deelnetwerken is goed. De leden worden via de Nieuwsbrief, de website (www.iwft.nl) en (bijna) wekelijkse e-mails van onze stafmedewerkster Marian Pavoine goed geïnformeerd.

Het jaar 2006 werd goed begonnen: op 10 februari kregen 16 leden een mediatraining. Trainer Judith Bosch gaf informatie, tips en stemoefening. Door middel van interviews, die werden opgenomen met video, werd er flink geoefend. Hoewel er veel tips waren gericht op preken en lezingen, ging de meeste aandacht toch uit naar presentatie in de media. Mocht u ook vinden dat IWFT-vrouwen in 2006 zo krachtig overkomen tijdens t.v.-debatten, dan weet u waar dat aan te danken is....

Op 17 februari vond een boekenmarkt plaats. Nieuw verschenen boeken op het terrein van vrouwenstudies theologie werden d.m.v. gesproken recensies aan het publiek gepresenteerd. Het ging o.a. om *Proeven van Vrouwenstudies Theologie VIII* en *Forever fluid. A reading of Luce Irigaray's Elemental Passions*, de door Grace Jantzen bewerkte dissertatie van de in 2002 overleden Hanneke Canters. Alle recensies staan op www.iwft.nl.

Het jaar 2006 willen we vooral gebruiken om de banden met gelijkgezinde vrouwenorganisaties te versterken, bijvoorbeeld door het gezamenlijk organiseren van studiebijeenkomsten. We hopen een aandeel te hebben in de bijeenkomst rond Yvone Gebara die dinsdag 17 oktober naar Nederland komt en we organiseren een studiedag waar het nieuwste boek van John Wijngaards over vrouwelijke diakenen wordt gepresenteerd (waarschijnlijk in samenwerking met katholieke organisaties). Met moslimvrouwen zoeken we naar wegen om vooral persoonlijke contacten op te bouwen.

Maar natuurlijk blijft ook de onderlinge band van de leden van groot belang. Het lustrum van het IWFT Vrouwenetwerk Theologie op 18 juni 2006 zal dan ook vrolijk gevierd worden.

Namens het bestuur van het IWFT Vrouwenetwerk Theologie,
Katinka Broos

Subsidie

'Let us do it our way'.

Een onderzoek naar vrouwen, islam en ontwikkelingssamenwerking.

Een aantal maanden geleden rondde ik mijn scriptieonderzoek naar vertogen over vrouwen, islam en ontwikkelingssamenwerking af. Hierin stond de analyse van het *Muslim Women and Development Action Research Project* centraal, een Nederlands ontwikkelingsproject dat tussen 1998 en 2002 werd uitgevoerd. Het doel van dit project was om meer inzicht te verkrijgen in de rol van religie in de *empowerment*-strategieën van moslimvrouwen en op basis daarvan het Nederlandse ontwikkelingsbeleid te verbeteren.

Mijn vraag richtte zich op welke opvattingen en belangen ten grondslag lagen aan de interesse van de verschillende betrokken partijen in dit project. Een belangrijk onderdeel van mijn onderzoek bestond dus uit het interviewen van betrokkenen. Dit deed ik met behulp van een subsidie uit het Catharina Halkes Fonds in Jemen in december 2004. Ik maakte er kennis met een kleine, maar bijzonder actieve vrouwenbeweging. Omdat de meeste vrouwenorganisaties worden gefinancierd vanuit westerse ontwikkelingsgelden is de discussie over de positie van vrouwen verbonden met ontwikkelingssamenwerking. De invloed van westerse donoren wordt door sommigen gezien als een bedreiging voor de islamitische normen en waarden. Dit heeft onder andere geleid tot een verhit debat over *gender*. Hoewel aan dit debat politieke factoren ten grondslag liggen, concentreert het zich op de discussie over de positie van vrouwen in de islam. Deze inzichten waren belangrijk in mijn analyse en conclusies.

Positief aan het project is dat het belang van religie werd erkend en vrouwen zelf als 'autoriteiten' in hun eigen emancipatieproces werden gezien. Desondanks ben ik kritisch over de essentialistische benadering van de religieuze identiteit van de geïnterviewde vrouwen. Dit maakte de vrouwen in het onderzoek tot enkel 'moslimvrouwen en gaf weinig ruimte aan de diverse identificaties van de vrouwen en de diverse en complexe problemen waar zij mee werden geconfronteerd. 'Let us do it our way' staat dan ook voor de vraag om erkenning en respect voor de eigen manieren waarop vrouwen in Jemen hun emancipatie vormgeven, als vrouw en als moslim!

Brenda Bartelink, Godsdienstwetenschapper
brenda@shendian.net

Stichting Catharina Halkes Fonds

secretariaat: dr. H.E. Zorgdrager, Het Bosje 16, 3921 EJ Elst (Utr.);
secretariaat@halkesfonds.nl; website: www.halkesfonds.nl

Het IWFT Vrouwenwerk Theologie biedt een plaats waar theologisch geschoolde of zich scholende vrouwen elkaar kunnen ontmoeten voor uitwisseling, ondersteuning en stimulering.

Ons doel:

- ontwikkeling van vrouwenstudies theologie binnen en buiten de universiteit bevorderen
- kritisch reflecteren op machtsverhoudingen in kerkelijke en maatschappelijke structuren
- de posities van theologes binnen de diverse werkvelden versterken

Welkom zijn vrouwen die theologie studeren, gestudeerd hebben of die op grond van haar werkzaamheden betrokken willen zijn bij het vrouwenwerk theologie, van allerlei gezindtes. We zijn oecumenisch van aard.

Om recht te doen aan de verschillende posities waar theologes in terecht kunnen komen is een aantal deelnetwerken ingericht: voor onderzoek, voor vrouwen met leidinggevende positie of eigen bedrijf, voor vrouwen die werkzaam zijn als pastor of predikant.

IWFT Vrouwenwerk Theologie

Faculteit Godgeleerdheid UU, Heidelberglaan 2, 3584 CS Utrecht. T: 030 253 1839 - W: www.iwft.nl

Het IWFT Vrouwenwerk Theologie wordt financieel ondersteund door het Catharina Halkes Fonds

De Stichting Catharina Halkes Fonds stelt zich ten doel onderwijs en onderzoek op het gebied van theologie in feministisch perspectief (mede) in stand te houden en te bevorderen.

De stichting dankt haar naam aan emeritus hoogleraar dr. Catharina J.M. Halkes, de eerste hoogleraar van de studierichting Feminisme en Christendom aan de Katholieke Universiteit van Nijmegen.

Theologie in feministisch perspectief heeft zich in Nederland zowel binnen theologische opleidingen als daarbuiten ontwikkeld. Voor de voortgang van het werk is het noodzakelijk te beschikken over eigen financiële middelen.

Het eerste doel van de stichting is fondsvorming om ook in de toekomst onderzoek en onderwijs mogelijk te maken.

Stichting Catharina Halkesfonds

Postbank nr. 202462

Leiden

W: www.halkesfonds.nl